

Pozn. Následující text je převzat z *Římského pontifikálu* (česky vyd. 2008) str. 433-438.

APOŠTOLSKÝ LIST

PAPEŽE PAVLA VI.

TYDANÝ Z VLASTNÍHO PODNĚTU, KTERÝM SE V LATINSKÉ CÍRKVI
UPRAVUJE USTANOVENÍ O TONZUŘE, NIŽŠÍCH SVĚCENÍCH A
PODJÁHENSTVÍ

(*MINISTERIA QUAEDAM*)

NĚKTERÉ SLUŽBY určené pro náležité slavení bohoslužby a pro pomoc Božímu lidu v jeho potřebách ustanovila církev už v nejstarších dobách. Tyto služby, které se svěřovaly věřícím, aby je vykonávali při liturgii a v charitativní činnosti, se přizpůsobovaly rozličným okolnostem. Tyto úkoly se většinou svěřovaly zvláštním obřadem. Věřící tak obdržel Boží požehnání a byl zařazen do vyčleněné skupiny, čili měl zvláštní postavení, aby mohl vykonávat nějaký církevní úřad.

Některé z těchto úkolů, úzeji spojené s liturgickou činností, se postupně staly službami, které předcházely přijetí svátostného svěcení. V latinské církvi to byly ostiariát, lektorát, exorcistát a akolytát, a nazývaly se nižšími svěceními - vzhledem k podjáhenství, jáhenství a kněžství, které byly označovány jako vyšší svěcení. Tato nižší svěcení byla všeobecně - i když ne všude - vyhrazována těm, kteří skrze ně směřovali ke kněžství.

Protože však se nižší svěcení v průběhu staletí měnila a mnohé úkoly jim vyhrazené ve skutečnosti vykonávali jak dříve, tak nyní laici, je vhodné dosavadní praxi přezkoumat a přizpůsobit dnešním potřebám, aby se tak ve službách odstranilo zastaralé, zachovalo užitečné a ustanovilo potřebné. Zároveň je třeba určit, co se má žádat od kandidátů svátostného svěcení.

V době příprav druhého vatikánského koncilu mnozí pastýři církve přednesli žádost, aby se znovu přezkoumala otázka nižších svěcení a podjáhenství. Ačkoli koncil o této věci pro latinskou církev nerozhodl, přece vyhlásil určité zásady, které umožňují důkladnější objasnění této otázky. Tyto koncilem vyhlášené zásady, vztahující se na všeobecnou a uspořádanou obnovu liturgie,¹ v sobě bezpochyby zahrnují i to, co se týká služeb v liturgickém shromáždění; už ze samotného uspořádání má být patrné, že při slavení liturgie se církev projevovala jako společenství s různými svěceními a službami.² Proto druhý vatikánský koncil ustanovil, že, „při liturgické slavnosti každý

¹ Srov. Konstituce o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 62; srov. dále č. 21.

² Srov. *Všeobecné pokyny k Římskému misálu*, č. 91 - čísla *Všeobecných pokynů* k Římskému misálu jsou zde uváděna již podle *Missale Romanum, editio tertia* z roku 2002.

služebník církve i každý věřící má v rámci své funkce konat jenom to, ale i všechno to, co mu přísluší z povahy věci a podle liturgických předpisů“.³

S tím úzce souvisí i to, co je v téže konstituci napsáno na jiném místě: „Matka církev si velmi přeje, aby byli všichni věřící vedeni k plné, uvědomělé a aktivní účasti na liturgických úkonech, jak ji vyžaduje sama povaha liturgie. K takové účasti je křesťanský lid jako 'vyvolený rod, královské kněžstvo, národ svatý, lid patřící Bohu jako vlastnictví' (1 Petr 2,9; srov. 2,4-5) mocí křtu oprávněn a zavázán. Tuto plnou a aktivní účast všeho lidu je třeba při obnově a pěstování posvátné liturgie mít co nejvíce na zřeteli. Je to první a nezbytný zdroj, ze kterého mají věřící čerpat skutečně křesťanského ducha. Proto se mají duchovní správci o takovou účast na liturgiích svědomitě snažit v celé pastorační činnosti patřičným poučováním.“⁴

Zvláštní pověření, která je třeba zachovat a přizpůsobit dnešním potřebám, jsou ta, která zvlášť úzce souvisí se službou slova a oltáře a která se v latinské církvi označují jako lektorát, akolytát a podjáhensství. Tyto služby je vhodné zachovat a přizpůsobit je tak, aby nyní byly jen dvě - a to služba lektora a služba akolyty, přičemž obě tyto služby zahrnují v sobě i úlohu podjáha.

Kromě těchto služeb, společných pro latinskou církev, mohou biskupské konference žádat od Apoštolského stolce schválení i jiných služeb, o kterých usoudí, že by jejich ustanovení v jejich zemích bylo z rozličných důvodů potřebné nebo velmi užitečné. Byly by to například služby ostiáře, exorcisty a katechisty, jakož i služba těch, kteří se věnují charitativní činnosti, pokud tato činnost není svěřena jáhnům.⁵

Z podstaty věci, i z dnešního způsobu smýšlení vyplývá, že bude přiměřené výše jmenované služby nadále neoznačovat jako nižší svěcení a jejich udělení nenazývat svěcení, ale ustanovení. Za kleriky ve vlastním slova smyslu ať jsou považováni pouze ti, kteří přijali jáhenství. Takto lépe vynikne rozdíl mezi kleriky a laiky, mezi tím, co je vlastní a vyhrazeno pouze klerikům a mezi tím, co se může svěřit laikům, a jasněji se ukáže vzájemný vztah mezi společným kněžstvím všech věřících a kněžstvím služebným neboli hierarchickým. „Všeobecné kněžství věřících a kněžství služebné čili hierarchické se sice od sebe liší podstatně, a ne pouze stupněm, přesto však jsou ve vzájemném vztahu, neboť jedno i druhé - každé svým vlastním způsobem - má účast na jediném kněžství Kristově.“⁶

O tom všem jsme si vyžádali mínění odborníků. Poradili jsme se s biskupskými konferencemi, přihlédli k jejich připomínkám a nakonec jsme tyto věci projednali s našimi ctihodnými bratry, členy kongregací, kterých se tyto věci týkají. Po zralém uvážení svou apoštolskou autoritou ustanovujeme a tímto listem vyhlašujeme následující předpisy a zároveň tím upravujeme - pokud je třeba a nakolik je nutné - předpisy dosud platného Kodexu kanonického práva.

I. Tonzura se již neuděluje. Vstup do stavu kleriků je spojen s přijetím jáhenského svěcení.

II. Svěcení, která se doposud označovala jako nižší, se nyní nazývají službami.

³ II. vatikánský koncil, Konstituce o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 28.

⁴ Tamtéž, č. 14.

⁵ Srov. II. vatikánský koncil, Dekret o misijní činnosti církve *Ad gentes*, č. 15; dále č. 17.

⁶ II. vatikánský koncil, Věroučná konstituce o církvi *Lumen gentium*, č. 10.

III. Tyto služby je možné svěřit laikům, takže už nejsou vyhrazeny jen pro ty, kdo se připravují k svátostnému svěcení.

IV. V celé latinské církvi je třeba zachovat dvě služby přizpůsobené potřebám dnešní doby, a to lektorát a akolytát. Úkoly, které doposud konal podjáhen, se svěřují lektorovi a akolytovi. Vyšší svěcení podjáhenství se v latinské církvi ruší. Podle úsudku biskupské konference je však možné akolytu nazývat někde také podjáhnem.

V. Lektor je ustanoven pro úkol, který je mu vlastní: v liturgickém shromáždění číst Boží slovo, proto ať čte při mši i jiných obřadech čtení z Písma svatého (ne však evangelium). Pokud chybí žalmista, recituje žalm mezi čteními; není-li přítomen jáhen ani kantor, přednáší úmysly v přímluvách a usměrňuje zpěv a účast věřícího lidu na bohoslužbách. Ať připravuje věřící k hodnému přijetí svátostí, a je-li třeba, může vést přípravu těch věřících, kteří mají na základě dočasného pověření číst při bohoslužbě Písmo svaté. Aby tyto úkoly mohl konat náležitě a příkladně, ať stále rozjímá slova Písma svatého.

Lektor ať si je vědom úkolu, který přijal, a snaží se ze všech sil a s použitím všech vhodných prostředků den ze dne stále víc přilnout k Písmu svatému⁷ a stále hlouběji je poznávat. Tak se sta-ne dokonalejším učedníkem Pána.

VI. Akolyta je ustanoven k tomu, aby pomáhal jáhnovi a knězi. Jeho úkolem je konat službu u oltáře a pomáhat jáhnovi a knězi při liturgických úkonech, zvláště při mši; kromě toho - jako mimořádný udělovatel - rozdílí věřícím eucharistii, pokud řádní udělovatelé, o kterých mluví kán. 845 CIC⁸, nejsou přítomni, nebo když jim v tom překáží nemoc, vysoký věk nebo jiná pastorační práce nebo pokud počet věřících, kteří přistupují k stolu Páně, je tak velký, že by se mše značně prodloužila. V mimořádných okolnostech může být akolyta pověřen, aby vystavil věřícím k veřejné účté Nejsvětější svátost a pak ji znovu uložil, Nejsvětější svátostí však nežehná. Pokud je třeba, může vést přípravu těch věřících, kteří na základě dočasného pověření pomáhají knězi nebo jáhnovi při bohoslužbě, např. přinášejí kříž, misál, svíce, nebo konají podobné úkoly. Svou službu bude akolyta konat důstojně, pokud se bude stále vroucněji účastnit slavení eucharistie, bude z ní žít a bude ji tak stále hlouběji poznávat.

Protože je akolyta zvláštním způsobem určen pro službu oltáře, ať se naučí všemu, co se týká slavení bohoslužby a snaží se pochopit její hluboký duchovní smysl, aby se tak denně cele obětoval Bohu a aby svým náležitým a uctivým chováním byl příkladem shromážděné obci. Ať upřímnou láskou miluje tajemné Kristovo tělo neboli Boží lid, a v něm zvláště slabé a nemocné.

VII. Služba lektora a akolyty je podle úctyhodné tradice církve vyhrazena mužům.

VIII. K přijetí některé z těchto služeb se vyžaduje:

předložení svobodně napsané a podepsané žádosti svému ordináři (vlastnímu biskupovi nebo vyššímu představenému v kněžských řeholních institutech), jemuž přísluší žádosti vyhovět či nevyhovět;

vhodný věk a vlastnosti, určené biskupskou konferencí;

pevná vůle věrně sloužit Bohu a pomáhat křesťanskému lidu.

⁷ Srov. II. vatikánský koncil, Konstituce o liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 24; Věroučná konstituce o Božím zjevení *Dei Verbum*, č. 25.

⁸ Uvedený kánon je z CIC 1917; v CIC 1983 mu odpovídá kán. 910 § 1.

IX. Služby uděluje ordinář (biskup nebo vyšší představený v kněžských řeholních institutech) liturgickým obřadem „Ustanovení lektora“ a „Ustanovení akolyty“, který bude nově upraven Apoštolským stolcem.

X. Pokud se někomu uděluje více než jedna služba, je třeba mezi udělením lektorátu a akolytátu zachovat mezidobí stanovené Apoštolským stolcem nebo biskupskými konferencemi.

XI. Kandidáti jáhenství a kněžství jsou povinni přijmout lektorát a akolytát, pokud tyto služby nepřijali už dříve, a mají je po určitou dobu vykonávat. Takto se lépe připraví na budoucí službu slova a oltáře. Udělení dispenze od přijetí těchto služeb je vyhrazeno Apoštolskému stolci.

XII. Z ustanovení k těmto službám nevyplývá nárok na podporu nebo odměnu od církve.

XIII. Obřad ustanovení lektora a akolyty, sestavený kompetentní římskou kongregací, se co nejdříve zveřejní.

Tyto normy nabývají účinnosti dne 1. ledna 1973.

Nařizujeme, aby všechno, co jsme tímto Apoštolským listem vydaným z vlastního podnětu, ustanovili, bylo trvalé a právoplatné. Všechna ustanovení, která jsou s tím v rozporu, ztrácejí platnost.

Dáno v Římě u Svatého Petra, dne 15. srpna 1972, o slavnosti Nanebevzetí Panny Marie, v desátém roce našeho pontifikátu.

PAPEŽ PAVEL VI.